

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR JUSTITIE EN VOOR VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT¹

Vastgesteld 5 februari 1998

Het voorbereidend onderzoek over de documenten:

- de brief van de ministers van Justitie en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 24 november 1997 inzake aanpassing van de meldingsprocedure euthanasie strekkende tot instelling van regionale toetsingscommissies (23 877, nr. 16);
- het Besluit van 19 november 1997, houdende vaststelling van de formulieren als bedoeld in artikel 10 van de Wet op de lijkbezorging betreffende het overlijden ten gevolge van een niet-natuurlijke oorzaak, niet zijnde levensbeëindiging zonder uitdrukkelijk verzoek (Stb. 1997, 550);
- de ontwerp-ministeriële regeling tot instelling van regionale commissies voor de toetsing van gemelde gevallen van levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (Regeling regionale toetsingscommissies euthanasie), heeft de leden van de fracties van **CDA** en **PvdA** aanleiding gegeven de onderstaande vragen aan de regering voor te leggen.

De leden van de **CDA**-fractie achtten het mogelijk de discussie over de wijziging van de meldingsprocedure te voeren mede op basis van de aan de Tweede Kamer gegeven antwoorden. Zij riepen echter drie punten in herinnering die huns inziens in de motivering van de regering te weinig aandacht hebben gekregen.

Ten eerste is niet alleen in de Tweede Kamer, maar ook met veel nadruk in de Eerste Kamer het karakter van een beroep op noodtoestand (artikel 40 Sr.) in verband met euthanasie aan de orde geweest.

Zowel door de fracties die de wijziging van de Wet op de lijkbezorging ondersteunden als van regeringszijde is toen aangegeven dat het uiteraard moet blijven gaan om een beoordeling in het concrete geval. Dat is eigen aan een noodtoestand. Daarom kan het welslagen van een beroep op noodtoestand nimmer worden gereduceerd tot het nalopen van de zgn. zorgvuldigheidseisen. Realiseren de bewindslieden zich, dat de taak van de commissie niet in overeenstemming hiermee is omschreven?

¹ Samenstelling:

Justitie:

Heijne Makkreel (VVD) (voorzitter), Talsma (VVD), Glasz (CDA), Michiels van Kessenich-Hoogendam (CDA), Holdijk (SGP), Vrisekoop (D66), Pitstra (GL), Le Poole (PvdA), Meeter (PvdA), De Wit (SP), Hirsch Ballin (CDA), De Haze Winkelman (VVD).

Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

Van de Zandschulp (PvdA), Van Heukelum (VVD), Michiels van Kessenich-Hoogendam (CDA), Boorsma (CDA), Tuinstra (D66), Van den Broek-Laman Trip (VVD), Werner (CDA), Batenburg (AOV), Schoondergang-Horikx (GL), Van den Berg (SGP), Hendriks, Ter Veld (PvdA) (voorzitter), Dees (VVD), De Wit (SP).

Hun tweede vraag betreft het achterwege laten van een vraagpunt waaruit de uitdrukkelijke verwachting blijkt dat de tweede te raadplegen arts de patiënt ook zelf heeft gezien.

Zij vroegen of dat niet, ondanks het arrest-Chabot in de rede had gelegen nu de Tweede Kamer in 1994 uitdrukkelijk een D66-motie heeft verworpen die vroeg zo'n vraagpunt te schrappen.

Een overeenkomstige vraag hadden deze leden, ten slotte, ten aanzien van het ingetreden zijn van de terminale fase. Zien de bewindslieden onder ogen dat dit een vergaande verruiming is van de mogelijkheid een beroep te doen op noodtoestand? Ook wanneer men ervan uitgaat dat het Chabot-arrest dit effect moet hebben voor de rechtshandhaving – hetgeen de leden van de CDA-fractie betwijfelden – mag niet voorbij worden gegaan aan de sterke nadruk die de Hoge Raad legt op de uitzonderlijkheid van de situatie die daar werd berecht.

De leden van de **PvdA**-fractie zeiden het streven van het kabinet om inzicht in en controle op de praktijk rondom levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding zo goed mogelijk te realiseren, te waarderen. Zij vragen zich af in hoeverre de voorgestelde maatregelen daaraan bijdragen. In dat verband wilden zij de volgende vragen stellen.

1. Waaraan ontleent het kabinet het vertrouwen, dat de voorgestelde maatregelen de meldingsbereidheid zullen doen toenemen? Valt niet te vrezen, dat de meldingsbereidheid zal afnemen, omdat de procedure eerder complexer en langduriger dan eenvoudiger wordt, doordat toetsing achteraf na invoering van de nieuwe procedure niet alleen door het openbaar ministerie, maar ook door de toetsingscommissies zal moeten geschieden? De voornaamste blokkade voor melding, nl. de vrees voor strafrechtelijke vervolging met alle bezwaren van dien, blijft immers bestaan; de grondslagen daarvan worden niet gewijzigd.
2. Het kabinet geeft aan, dat het het strafrecht op afstand wenst te zetten. Dit streven konden de leden van de PvdA-fractie van harte ondersteunen. Zij zagen echter graag uitgelegd, waarom het onderhavige voorstel daaraan bijdraagt. Immers de toetsingscommissies kunnen slechts adviseren, de strafbaarstelling blijft bestaan.
3. Wat vindt de regering in dit verband van de suggestie om de vervolgbaarheid van handelingen strafbaar gesteld in artikel 293 en 294 Sr. afhankelijk te maken van een klacht van de toetsingscommissie? Zou dat niet werkelijk bijdragen aan een meer afstandelijk openbaar ministerie?
4. Uit hetgeen bekend is omtrent de praktijk van euthanasie en hulp bij zelfdoding, valt af te leiden, dat vrijwel nooit vervolging plaats heeft, maar dat de dreiging van strafrechtelijke vervolging door veel artsen als een obstakel voor melding wordt ervaren. Op grond van welke overwegingen is het kabinet van oordeel, dat levensbeëindiging op verzoek of hulp bij zelfdoding door een arts strafbaar moeten blijven?
5. In welke andere Europese landen is hulp bij zelfdoding wel strafbaar en in welke landen is dat niet het geval?
6. Is ook overwogen toetsing vooraf algemeen in te voeren, en vervolging uit te sluiten, als dit gebeurd is? Zo neen, waarom niet?
7. Ligt het in de bedoeling de nu voorgestelde procedure, als die wordt ingevoerd, te evalueren? Zo ja, op welke termijn?
8. Ligt het in de bedoeling bij een eventuele evaluatie na te gaan, bijvoorbeeld door vragen aan nabestaanden, in hoeverre de wens van de patiënt, om op waardige manier te sterven, vervuld is en of de strafbaarheid van levensbeëindigend handelen door artsen mogelijk een belemmering vormt?
9. Waarom heeft het kabinet niet gekozen voor twee tamelijk voor de hand liggende verbeteringen van de huidige procedure:
 - a) decentralisatie van vervolgingsbeslissingen in gevallen van

euthanasie en hulp bij zelfdoding, waarin in feite de zorgvuldigheidsnormen duidelijk zijn afgebakend en vrijwel nooit vervolging plaats vindt naar de lokale parketten, zoals in andere strafzaken gebruikelijk;

b) versterking en professionalisering van de functie van lijkschouwer?

10. Hoe schat het kabinet de te verwachten belasting in van de regionale commissies en van de procureurs-generaal en is te verwachten, dat zij een dergelijke belasting binnen de gestelde termijn aan kunnen? Vervolgens wilden de leden van de PvdA-fractie een vraag stellen met betrekking tot de gekozen legislatieve vorm.

11. Kan een reactie worden gegeven op de kritiek van de NVVE? Ligt het in de bedoeling van de regering om t.z.t. een wettelijke basis voor de regelgeving te treffen? Zo neen, waarom niet? Zo ja, wanneer en afhankelijk van welke ontwikkelingen?

De voorzitter van de commissie voor Justitie,
Heijne Makkreel

De voorzitter van de commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Ter Veld

De griffier van de commissie voor Justitie,
Hordijk